

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІАКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»

Кафедра української, іноземних мов та перекладу

СИЛАБУС

навчальної дисципліни
«Лексикологія німецької мови»
на 2022-2023 навчальний рік

Семестр вивчення	2 курс 2 семестр
Освітня програма/спеціалізація	035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»
Спеціальність	035 Філологія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Ступінь вищої освіти	бакалавр

ПІБ НПП, який веде дану дисципліну,
науковий ступінь і вчене звання,
посада

Тупиця Олександр Юрійович
к.філол. н.

доцент кафедри української, іноземних мов та перекладу

Контактний телефон	+38-050-94-98-447
Електронна адреса	tupytsya@ukr.net
Розклад навчальних занять	http://schedule.puet.edu.ua/
Консультації	очна http://www.im.puet.edu.ua/ он-лайн: електронною поштою, пн-пт з 10.00-17.00
Сторінка дистанційного курсу	https://el.puet.edu.ua/

Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	Забезпечення студентів знаннями з лексикології німецької мови й необхідним мінімумом німецькомовної фахової термінології в галузі лінгвістики. Досягнення високого рівня знань з іноземної мови, що передбачає розуміння внутрішніх механізмів мовної системи. Набуття практичних знань про лексичну будову німецької мови, оволодіння словниковим запасом, його головними характеристиками і підсистемами, можливість контекстуального адекватного користування мовними засобами як в усній, так і письмовій комунікації в усіх сферах спілкування. Пройдений матеріал закріпити серіями вправ, серед яких значне місце посідають вправи комунікативного типу.
Тривалість	5 кредитів ЄКТС/150 годин (лекції – 20 год., практичні заняття – 40 год., самостійна робота – 90 год.).
Форми та методи навчання	Лекції та практичні заняття в аудиторії, самостійна робота поза розкладом, робота в мультимедіальному кабінеті.
Система поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль: відвідування занять; захист домашнього завдання (виконання вправ); обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; тестування; поточна модульна робота Підсумковий контроль: залік (ПМК).
Базові знання	Наявність знань, одержаних з практичного курсу другої іноземної мови та перекладу (німецька мова)
Мова викладання	Німецька/українська.

Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
<ul style="list-style-type: none"> • ПР 2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати своїх досліджень державною та іноземною мовами. • ПР 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукового дослідження в конкретній філологічній галузі. • ПР 7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрямки і школи в лінгвістиці. • ПР 9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації. • ПР 10. Збирати й систематизувати мовні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації). • ПР 11. Здійснювати науковий аналіз мовного й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних. • ПР 12. Дотримуватися правил академічної доброчесності. • ПР 15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу. • ПР 17. Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження в конкретній філологічній галузі. 	<ul style="list-style-type: none"> • ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. • ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. • ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. • ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. • ЗК 11. Здатність проведення досліджень на належному рівні. • СК 1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах. • СК 3. Здатність до критичного осмислення історичних надбань та новітніх досягнень філологічної науки. • СК 4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів. • СК 7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

Тематичний план навчальної дисципліни

НАЗВА ТЕМИ	ПИТАННЯ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ	ВИДИ РОБІТ
МОДУЛЬ 1		
1. Thema № 1. Lexikologie als Wissenschaft und Lehrfach	1) Lexikologie und ihre Beziehungen mit anderen theoretischen Sprachdisziplinen; 2) Gegenstand, Ziele und methodologische Grundlage der Lexikologie; 3) Entwicklung der Lexikologie. als Wissenschaft.	Praktische Aufgaben Vorbereitung der theoretischen Fragen Erarbeitung des theoretischen Materials Verfassen von Berichten, Abstracts und Vorträge Übungen zum Thema
2. Thema № 2. Das Wort im Sprachsystem	1) Das Wort als Grundeinheit der Sprache. Seine Funktionen; 2) Die Definition des Wortes; 3) Das Wort als sprachliches Zeichen; 4) Die Besonderheiten des deutschen Wortes.	Praktische Aufgaben Vorbereitung der theoretischen Fragen Erarbeitung des theoretischen Materials Verfassen von Berichten, Abstracts und Vorträge Übungen zum Thema
3. Thema №3. Bedeutung des Wortes (Wortbedeutung)	1) Gegenstand und Aufgaben der Semasiologie; 2) Natur der Wortbedeutung. Ihre Definition; 3) Motiviertheit der Wortbedeutung; 4) Struktur der Wortbedeutung; 5) Typen der Wortbedeutung; 6) Polysemie und Homonymie als Erscheinungsformen der Asymetrie des sprachlichen Zeichens.	Praktische Aufgaben Vorbereitung der theoretischen Fragen Erarbeitung des theoretischen Materials Verfassen von Berichten, Abstracts und Vorträge Übungen zum Thema
4. Thema №4. Die Bedeutungsbeziehungen im lexikalisch-semantic System	1) Allgemeines zum Begriff der Bedeutungsbeziehungen im lexikalisch-semantic System; 2) Paradigmatische Beziehungen im lexikalisch-semantic System: a) Synonymische Beziehungen; б) Hyperonym-hyponymische Beziehungen; в) Antonymische Beziehungen; г) Semantic Felder; 3) Syntagmatische Beziehungen der lexikalischen Einheiten: a) Allgemeines zum Begriff der syntagmatischen Beziehungen; б) Valenzwörterbuch von G. Helbig und W. Sehenkel; в) Die lexikalisch-semantic Kombinerbarkeit.	Praktische Aufgaben Vorbereitung der theoretischen Fragen Erarbeitung des theoretischen Materials Verfassen von Berichten, Abstracts und Vorträge Übungen zum Thema Glossar der Begriffe
5. Thema № 5. Wortschatzerweiterung durch semantische Derewation bzw. Bedeutungswandel	1) Die Difinition des Bedeutungswandels (der semantischen Derewation); 2) Die Ursachen des Bedeutungswandels; 3) Die Arten des Bedeutungswandels; 4) Der Bedeutungswandel und das lexikalisch-semantic System.	Praktische Aufgaben Vorbereitung der theoretischen Fragen Erarbeitung des theoretischen Materials Verfassen von Berichten, Abstracts und Vorträge Übungen zum Thema Kontrollarbeit
МОДУЛЬ 2		
6. Thema №6. Wortschatzerweiterung durch Übernahme aus anderen Sprachsystemen (Entlehnungen)	1) Allgemeines zur Art und Form lexikalischer Entlehnungen; 2) Soziale und linguistische Ursachen der	Praktische Aufgaben Vorbereitung der theoretischen Fragen

	<p>Entlehnung;</p> <p>3) Die Einwirkung der puristischen Tätigkeit auf den Wortbestand der deutschen Sprache;</p> <p>4) Elemente der Systemhaftigkeit in den Wechselbeziehungen zwischen Stammwörtern und Entlehnungen.</p>	<p>Erarbeitung des theoretischen Materials</p> <p>Verfassen von Berichten, Abstracts und Vorträge</p> <p>Übungen zum Thema</p>
7. Thema № 7. Wortbildung. Methoden der Wortbildungsanalyse	<p>1) Aufgaben der Wortbildung und ihre Stellung in der Sprachwissenschaft;</p> <p>2) Methoden der Wortbildungsanalyse:</p> <p>a) Morphemanalyse;</p> <p>б) Analyse nach unmittelbaren Konstituenten (UK-Analyse);</p> <p>в) Transformationsanalyse;</p> <p>3) Grundtypen der Wortbildung und ihre Modelle:</p> <p>a) Ableitung (Derivation);</p> <p>б) Zusammensetzung (das Kompositum);</p> <p>в) Zusammenbildung (Ableitung + Zusammensetzung);</p> <p>г) Abkürzung (Abreviat).</p>	<p>Praktische Aufgaben</p> <p>Vorbereitung der theoretischen Fragen</p> <p>Erarbeitung des theoretischen Materials</p> <p>Verfassen von Berichten, Abstracts und Vorträge</p> <p>Übungen zum Thema</p> <p>Glossar der Begriffe</p>
8. Thema № 8. Phraseologie	<p>1) Begriffsbestimmung. Ziele der phraseologischen Forschung;</p> <p>2) Feste Wortkomplexe im Unterschied zu den freien Wortverbindungen;</p> <p>3) Klassifikationen der festen Wortkomplexe;</p> <p>4) Phraseologismen.</p>	<p>Praktische Aufgaben</p> <p>Vorbereitung der theoretischen Fragen</p> <p>Erarbeitung des theoretischen Materials</p> <p>Verfassen von Berichten, Abstracts und Vorträge</p> <p>Übungen zum Thema</p> <p>Kontrollarbeit</p>

Інформаційні джерела

Основна література:

1. Білоус О. М. Порівняльна лексикологія (курс лекцій німецькою мовою) : Навчальний посібник : видання 2-ге доопр. та доп. Кіровоград : РВВ КДПУ імені Володимира Винниченка, 2013. 244 с.
2. Гінка Б. І. Лексикологія німецької мови: лекції та семінари : Навч. посібник : вид. 4-те, переробл. і доп. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2015. 420 с.
3. Огуй О. А. Лексикологія німецької мови. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache : Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця : Нова книга, 2003. 416 с.
4. Ольшанский И. Г. Гусева А. Е. Лексикология : Современный немецкий язык = Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache. М. : Академия. 2005. 416 с.
5. Ольшанский И. Г. Лексикология: Современный немецкий язык: практикум = Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache: Übungsbuch : Учебник для студ. лингв. фак. высш. учебн. заведений. М. : Академия, 2005. 160 с.
6. Iskos A., Lenkova A. Deutsche Lexikologie. М. : Просвещение, 1971. 276 S.
7. Kühn I. Lexikologie. Eine Einführung. Tübingen : Max Niemeyer, 1994. 178 S.
8. Schippan Thea. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache. Tübingen : Max Niemeyer, 1992. 306 S.
9. Stepanova M. D., Černyševa I. I. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache: (Степанова М. Д., Чернышева И. И. Лексикология современного немецкого языка) : Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. М. : Академия, 2003. 256 с.

Додаткові джерела:

1. Девкин В. Д. Занимательная лексикология. М. : Владос, 1998. 312с.
2. Ивлева Г. Г. Немецко-русский словарь по лексикологии и стилистике. М. : URSS, 2006. 168 с.
3. Калянова К. Д., Стеценко В. В., Тупиця О. Ю. Стратегії перекладу комерційних веб-сайтів українською мовою. Materiály XVIII Mezinárodní vědecko - praktická konference «Vědecký průmysl evropského kontinentu - 2021». Volume 4. Praha: Publishing House «Education and Science». 2021. С. 34-36.
4. Левицкий В. В. Семасиология. Вінниця. : Нова книга, 2006. 512 с.
5. Манакин В. Н. Сопоставительная лексикология. Київ : Знання, 2004. 326 с.
6. Нікітіна А. А., Стеценко В. В., Тупиця О. Ю. Сучасні технології аудіовізуального перекладу. Materials of the XVII International scientific and practical Conference Conduct of modern science – 2021. Volume 5. Sheffield: Science and education LTD. 2021. p. 60-63.
7. Розен Е.В. Немецкая лексика : история и современность. М. : Высшая школа, 1991. 96с.
8. Сизонова М. Ю., Стеценко В. В., Тупиця О. Ю. Особливості відтворення сучасних ІТ-термінів при перекладі на українську мову. Materiały XVII Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji , «Perspektywiczne opracowania są nauką i technikami - 2021». Volume 1. Przemysł: Nauka i studia. 2021. С. 21-24.
9. Шевелева Л.В. Лексикология современного немецкого языка. Курс лекцій. М. : Высшая школа, 2004. 240 с.
10. Altmann G., Baugheri D., Goebel H., Köhler R. Einführung in die quantitative Lexikologie. Göttingen: Peust / Gutschmidt Verlag, 2002. 238 S.
11. Barz I. Die Wortbildung. Duden. Band 4. Die Grammatik : 7. Auflage. Mannheim : Dudenverlag, 2005. S. 641–772.
12. Burger H. Phraseologie : Eine Einführung am Beispiel des Deutschen. Berlin : Erich Schmidt Verlag, 2010. 239 S.
13. Bußmann H. Lexikon der Sprachwissenschaft. 2 Aufl. Stuttgart : Kröner, 1990. 904 S.
14. DUDEN. URL : <https://www.duden.de/>
15. DWDS. Режим доступу URL : <https://www.dwds.de/>
16. OWID. URL : <https://www1.ids-mannheim.de/lexik/owid.html>
17. PONS. Online-Wörterbuch. URL : <https://de.pons.com/>
18. Schenkel W., Helbig G. Wörterbuch zur Valenz und Distribution deutscher Verben. Leipzig : VEB Bibl. Inst. 1973. 458 S.
19. Schlaefel M. Lexikologie und Lexikographie. Eine Einführung am Beispiel deutscher Wörterbücher. Berlin : Erich Schmidt Verlag, 2002. 200 S.
20. Storjohann P. Deutsche Antonyme aus korpuslinguistischer Sicht. URL: https://ids-pub.bszbw.de/frontdoor/deliver/index/docId/5064/file/Storjohann_Deutsche_Antonyme_aus_korpuslinguistischer_Sicht_2015.pdf

Програмне забезпечення навчальної дисципліни

- Пакет програмних продуктів Microsoft Office.
- Лексикологія німецької мови. Укл. Тупиця О. Ю. Дистанційний курс [Електрон. ресурс] – [Інститут заочно-дистанційного навчання ВНЗ ПУЕТ]. Режим доступу: <http://www2.el.puet.edu.ua/st/course/>, за паролем.

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

- Політика щодо термінів виконання та перескладання: завдання, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу провідного викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Політика щодо академічної доброчесності: студенти мають свідомо дотримуватися «Положення про академічну доброчесність» (http://puet.edu.ua/sites/default/files/polozhennya_pro_akademichnu_dobrochesnist_2020.pdf); списування під час виконання поточних модульних робіт та тестування заборонено (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (Moodle) за погодженням із провідним викладачем.
- Політика зарахування результатів неформальної освіти: <http://www.puet.edu.ua/uk/neformalna-osvita>, http://puet.edu.ua/sites/default/files/polozhennya_pro_zarahuvannya_rezultativ_neformalnoyi_osvity.pdf

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-4): захист домашнього завдання (10 балів); обговорення матеріалу занять (10 балів); виконання навчальних завдань (10 балів); завдання самостійної роботи (10 балів); тестування (МКР1) (10 балів)	50
Модуль 2 (теми 4-8): захист домашнього завдання (10 балів); обговорення матеріалу занять (10 балів); виконання навчальних завдань (10 балів); завдання самостійної роботи (10 балів); тестування (МКР2) (10 балів)	50
Разом	100

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни